

समयावकाशः – ३.१५ निमेषः

गणिताङ्कः - 100

I. एकवाक्येन संस्कृत भाषया उत्तरं लिखत

10X1=10

१. भुवनस्य गोप्ताः कः?
२. शीघ्रगः कः?
३. शत्रुनिबर्हणः कः?
४. पुरुषादिनी का?
५. जगदायुः कः?
६. जनाःकस्य वचने: तुष्यन्ति?
७. जगतः पिता कः?
८. सुपर्णः कः?
९. अलब्धम् कथं ईहेत्?
१०. सन्मित्रस्य नाम किम्?

II. द्वित्रैः वाक्यैः संस्कृतभाषाया, कन्नडभाषाया, आड्गलभाषाया वा उत्तरं लिखत (पञ्चानामेव)

5X2=10

११. ब्रह्मविद्यायाः परम्परां लिखत
१२. वायसः सोद्देगं किं अचिन्तयत्?
१३. भीमसेनः हनूमतः विषये किम् वदति?
१४. 'श्री' महोदयस्य शिष्यवात्सल्यं
१५. सुभाषिते विद्या कथं प्रशंसिता?
१६. कूडलसंज्ञम् प्रसादनस्य पृथक्तिः का?
१७. 'श्री' महोदयस्य बाल्यम्।

III. पाठनाम उल्लिख्य इलोकानां अनुवादं कन्नडभाषया आड्गलभाषया वा कुरुत (त्रयानामेव)

3X3=9

१८. रामे विग्रहवान् धर्मः साधुः सत्यपराक्रमः।
राजा सर्वस्य लोकस्य देवानामिव वासवः॥
१९. मृदुश्च स्थिरचित्तश्च सदा भव्योनुसूयकः।
प्रियवादी च भूतानां सत्यवादी च राघवः॥
२०. अहं केसरिणः क्षेन्ते वायुना जगदायुषा।
जातः कमलपत्राक्षं हनूमान्नाम वानरः॥
२१. यत्वेददसीत् प्लवतः सागरं मकरालयम्।
सप्तमप्रतिमं वीरं तदिच्छामि निरीक्षितम्॥

२२. एते वयममीदाराः कन्येयं कुलजीवितम्।
ब्रूत येनात्रवः कार्यमनास्था बाह्यवस्तुषु॥

IV. पाठनाम उल्लिख्य कः कं प्रति अवदत्? इति संस्कृतभाषाया लिखत (चतुर्णामेव)

2x4=8

२३. तन्नाहं भक्षयिष्यामि।
२४. मारीचनीयं जनयाम्बभूव।
२५. सर्वमिदं विग्नानं भवतीति।
२६. मम नाम कथं जानासि?
२७. नाहं विस्मरामि तवोपकारम्।
२८. नगं मे वशं करोमि।

V. दशावाक्यैः संस्कृतभाषाया, कन्नडभाषाया, आङ्ग्लभाषाया वा लघुटिप्पनि लिखत (चतुर्णामेव)

4X5=20

२९. वेदाः
३०. हनुमद् भीमसंवादः
३२. अङ्गिरसः हिमवन्तं किम् अवोचत्?
३३. दामोदरः
३४. पुराणानि

VI. ३५.) एतेषां कृतीनां कवीनां नाम सूचयत (संस्कृतभाषया

5X1=5

१. कुमारसंभवः
२. बालचरितनाटकं
३. नीतिशतकं
४. भारतचम्पू
५. कादम्बरी

३६.) दशावाक्यैः संस्कृतभाषाया, कन्नडभाषाया, आङ्ग्लभाषाया वा लघुटिप्पनि लिखत (एकस्य)

1X5=5

१. नाटकानि अथवा २. सुभाषितानि

VII. ३७. मञ्जूषातः सूक्तं पदं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत!

3X1=3

[पुण्यम्, पालयेत्, ओषधयः]

१. लब्धं यत्नेन _____
२. यथा पृथिव्यां _____ सम्भवन्ति
३. अन्नदाने _____ अस्ति

VIII. ३८. संयोजयत

1x4=4

अ	आ
अर्थवा	कुम्भसम्भवः
संकर्षणः	कालिदासः
कविकुलगुरुः	बलरामः
अगस्त्यः	ज्येष्ठपुत्रः

IX. ३९. द्वयोः; रिक्तस्थानं रेखाङ्कितपदानि आश्रित्य पूरयत्।

1X2=2

१. शम्भुः ते दुहितरं वृणुते
२. आवयोः विवादो वर्तते
३. खिन्नगात्रोऽभवत् भीमः

X. एतेषां उपप्रश्नानां उत्तराणि संस्कृतभाषया लिखत् (षण्णमेव)

6X2=12

४०. सन्धिं विभजत (द्वयोः)

सितेतराः, रमेशः, इवापरः

४१. सन्धिं योजयत (द्वयोः)

येन+अत्र, मम+अनुकम्पम्, न+अन्या

४२. रिक्तस्थाने सुकूं विभक्तिरूपं लिखत (द्वयोः)

ताम् ते -----

भवतः भवतो: -----

मनः --- मनांसि

४३. रिक्तस्थाने सूकूं कियापदं लिखत (द्वयोः)

तुष्टि ----- तुष्टन्ति

----- पालायेताम् पालयेयुः

सम्भवति ----- सम्भवन्ति

४४. विग्रहवाक्यं लिखत!

खिन्नगात्रः, महाहनुः, विपुलांसः

४५. समस्तपदं लिखतः

गौः च गार्थभः च, न लब्धं, मम विषम्

४६. पदप्रिचयं कुरुत

पठित्वा, कृतः, श्रूयमानः

४७. समनार्थकपदं लिखत

वृक्षः, उदकं, नयनम्

४८. विरुद्धार्थक पदं लिखत

सज्जनः, धर्मः, शाश्वतम्

XI) ४९. संस्कृतभाषया अनुवदत्

1X4=4

i) నేను ఏను మాడుత్తిరువో? / What are you doing there?

- ii).ಮಕ್ಕಳು ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಾರೆ. / The children play in the garden.

iii).ಭಾರತವು ವಿಶ್ವಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. / India vows for global peace.

iv).ಮರದಿಂದ ಹಣ್ಣು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ / A fruit falls from the tree.

५०.) कन्नडभाषया आड्गलभाषया वा अनुवदत

$$1 \times 4 = 4$$

- १.बालिका गुरुं कथां पृच्छति।
  - २.कवयः संस्कृतिं रक्षन्ति।
  - ३.आवाम् पाठं अपठाव।
  - ४.जनाः गङ्गाजलं मालिन्य दूषितं न कुर्युः।

XII.51)परिच्छेदमिमं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तरणि लिखत (संस्कृतभाष्या) 1X4=4

भरतदेशस्य प्रत्येकस्यापि नागरिकस्य कर्थव्यमेतत् यत् –

संविधानं पालयेत् तस्यादर्शन् संस्थाः, राष्ट्रध्वजं राष्ट्रजीतं च आदरेण पश्येयुः। स्वातन्त्र्यार्थं प्रेरितं नः
राष्ट्रियान्दौलनस्य श्रेष्ठान् आदर्शान् हृदि रक्षेयुः तान् पालयेयुश्च। भारतस्य संप्रभुत्वम् एकता अखण्डत्वं च
रक्षेयुः परिपोषयेयुश्च। राष्ट्रं रक्षणीयां आहूते राष्ट्रसेवा च कार्या। समग्रे राष्ट्रे समस्त जनानां मनः
भ्रातृत्वभावना निर्मतिव्या या धर्म- भाषा- प्रान्त- वर्गादि भेदरहिता स्यात्। स्त्रीणां अगैरवसूचकानि
त्याज्यानि।

प्रश्नाः

१. अस्माभिः किं रक्षेयुः?
  २. राष्ट्रसेवा कथं कर्तव्या?
  ३. संविधानं अस्मात् असाभिः कथं पालयेत्?
  ४. अस्मदीयाः के?

I. एकवाक्येन संस्कृतभाषया उत्तरं लखत ।

10X1=10

1. परिव्राजकस्य अवस्थां दृष्ट्वा कः जहासः?
2. महाश्वेता कं प्रति स्ववृत्तान्तं कथयति?
3. का मौनं वभज्य अवोचत्?
4. भारतवर्षे कति कुलपर्वताः सन्ति?
5. वक्रमादित्य कथां का कथयति?
6. परशुरामः कर्णं कं अस्त्रं उपदिशति?
7. कृष्णशास्त्रिमहोदयेन आरब्धा पत्रिका का?
8. राणाप्रतापस्य अश्वस्य नामं कं?
9. कामधेनुगुणाः काः?
10. गौतमी का?

II. द् वत्रैः वाक्यैः संस्कृतभाषया कन्नडभाषया वा उत्तरं लखत । (पञ्चानामेव)

5X2=10

11. भारतवर्षस्य प्र सद्द पञ्चनदीनां नामानि लखत ।
12. भारतसर्वकारः राणाप्रतापाय कथं गौरवं असूचयत्?
13. व्रज्याक्यः कीटः कं करोति?
14. वक्रमादित्यः राक्षसं कं उपदिशति?
15. कीदृशं कुसुमगन्धं अजिघं इति महाश्वेता वदति?
16. 'शान्त्या' सौन्दर्यं वर्णयत ।
17. प्रवाजकः निजान् अनुचरान् कं उवाच?

III. पाठनाम उल्लिख्य श्लोकानाम् अनुवादं कन्नड-आङ्गलभाषया वा कुरुत ।
(त्रयाणामेव)

3X3=9

18. कुतो धर्मं क्रया वघ्नः सतां रक्षतरि त्वयि ।
तमस्तपति धर्माशौ कथमा वर्भं वष्यति ॥
19. कामक्रोधौ तथा लोभं स्वादं शृङ्गारकौतुके ।

अतिनिद्रातिसेवे च वद्यार्थी ह्यष्ट वर्जयेत् ॥

20. तथेति चागता यावद्गङ्गां न प्रज्ञुवन्ति ते ।

राजपुत्रः कमप्येकस्तावत्तस्यामवातरत् ॥

21. अस्त्रप्रयोगैश्च मयोपदिष्टैः प्रभुत्वमत्ता सकलास्त्वया नु ।

नामावशेषाः सततं क्रयन्ते यदीह दत्ता गुरुद्व क्षणा स्यात् ॥

22. भारतस्यास्य वर्षस्य नवभेदान्विबोधत ।

समुद्रान्तरिता ज्ञेयास्ते त्वगम्याः परस्परम् ॥

IV.पाठनाम उल्लिख्य कः कं प्रति अवदत् इति संस्कृतभाषया लखत ।

(चतुर्णामेव)

4X2=8

23. मम जीवनं सार्थकं भवेत् ।

24. भवद्नुग्रह एव रक्षाकवचं ।

25. परीक्षार्थ इतोऽप समावकाशः वद्यते ।

26. त्वं वशवस्य आर्ति परिहर स ।

27. कं अनेन प्रश्नायासेन?

28. भवतु, अनिर्वर्णनीयं परकलत्रं ।

V.दशवाक्यैः संस्कृतभाषया कन्नडभाषया वा उत्तरं लखत ।(पञ्चानामेव)

5X5=25

29. दुष्यन्तस्य पात्र चत्रणं कुरुत?

30. 'नीतिसारः' इति वषयं अ धकृत्य लखत ।

31. वक्रामादित्यस्य पात्र चत्रणं कुरुत?

32. रोटिकाप्रसङ्ग ।

33. 'अनुरागोदयः' पाठकथां वर्णयत ।

34. पुराणभारतं ।

35. 'नि वर्मर्शा हि भीरव' इति शी षकाम् समर्थयत ।

36. पुण्डरीक महाश्वेतयोः सरससंवादः ।

VI.मञ्जूषतः सूक्तं पदं चत्वा रिक्तस्थानं पूरयत ।

4X1=4

37. उपरि न्यस्तदीपायां _____ क्षप्यतां त्वया ।

38. अङ्गुलीयकशून्या मे _____ ।

39. राणाप्रतापः_____ सभां आकारितवान् ।
 40. त्वं आत्मनः_____ कुरु ।
 (गण्यानाम्, अङ्गु लः, समीहितम्, गङ्गायाम्)

VII.41). संयोजयत । **4X1=4**

क	ख
ललाटे	योधदारः
बिल्ला:	गौरी
श्रुत्या	कुङ्कुमम्
हंसः	ज्ञानमवाप्नोति

VIII.रेखाङ्कतानि पदानि आ श्रत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत । (त्रयाणामेव)

3X1=3

42. कन्या मञ्जूषायां प्रवे शता ।
 43. तरुणी मे स्वप्नसुन्दरी ।
 44. का लदासस्य सप्त कृतयः ।
 45. 'मेवाड' इति स्थलं राजस्थाने प्र सद्भमासीत् ।
 46. परदुःखेन साधवोऽत्यन्तदुःखनो भवति ।

IX.यथानिर्देशं कुरुत । (चतुर्णामेव) **4X3=12**

47. सन्धिं वभजत योजयत । (त्रयाणामेव)
 रामश्च, ऋग्वेदः, हरी+एतौ, एते+अत्र, अति+अन्तम्
 48. वग्रहवाक्यं समस्तपदं लखत । (त्रयाणामेव)
 कामक्रोधौ, महासैन्यं, गुरोः प्रसादं, कामधेन्योः गुणाः, हस्तात् च्युतान्
 49. लङ्ग- वभक्ति-वचनानि लखत । (द्वयोरेव)
 भूमौ, पुत्थ लका, परीक्षाम्, रामेषु
 50. लकार-पुरुष-वचनानि लखत । (द्वयोरेव)
 भवन्तु, वद्यते, मन्यते, अपश्यम्
 51. वाक्यदोषं परिहरत ।
 अलं वशादः । अथवा तस्य वनानृणम पनचलति ।
 52. प्रयोगं परिवर्तयत ।
 वक्रमादित्यः कालं नयति ।

अथवा

अहं मुनिकुमारं अपश्यम् ।

53. अलङ्कारं सलक्षणं निर्दिशत ।

रते: बाष्पबुन्दु भः आचरित मव स्फटिकाक्षमा लकाम् ।

अथवा

त्वं असत्यवादीव प्रनिभा स ।

54. कन्नडभाषाया-आङ्गलभाषया वा अनुवदत ।

5

क्रीडा मानवस्य नितरां आवश्यकी । क्रीड्या शक्तिः वर्धते । उल्लासः उत्पद्यते । आरोग्यं जायते । मनः वक्सति । जीवनोत्साहः एधते । एकताभावः सम्पद्यते । मैत्री वस्तरं गच्छति, अतः खलु ज्येष्ठाः एकघणटापर्यन्तं तुल्यशीलवयो भः क्रीडतव्यं इति उपदिशन्ति ।

55. संस्कृतभाषया अनुवदत ।

5

गोऽप्लक्ष्यैऽप्लै अवरु नीजवाद दैश्चक्तुरु. अवरु भारतदैश्चन्मू भम्वागि इङ्ग्लैंडैश्चिद्धरु. अवरे जैवन्व्यै भक्त नरच मृत्तु निन्मूङ्गवागिद्धितु. अवरु उत्तमै वाग्यै आगिद्धरु. अवरीग भरीयै व्यातिनल्लै न०भिक्तमैरलील्लै. अवरु तमृ॒ एलृ॑ काय॒ ग॒ ज॒ नृ॑ नृ॒ उ॒ र॒ क॒ त॒ वा॒ ग॒ य॒ ए॒ न॒ ा॒ द॒ ि॒ द॒ रु॒. अवरु दैश्चदैश्चियै॒ बृ॑ दैश्चियै॒ ग॑ आ॒ दैश्चवा॒ गिरु॑ वरु॒.

Gopala Krishna gokhale was a true patriot. He loved india very much. His life was very simple and selfless. He was a very good orator too. He did not believe in words alone. He carried out his mission with a selfless motto. He is a role model to all the countrymen.

56. इमं परिच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराण लखत ।

5X1=5

भू मःकन्दुकवत् गोलाकृतिः । तस्यास्त्रिषु भागेषु द्वौ भागौ जलम् । त्रिष्वेको भागः स्थलम् । स्थलभागः एष्या, यूरोप्, आफ्रिका, आस्त्रे लया चेति पञ्चखण्डत्वेन वभक्तः । जलभागः- शान्तसागरः, भारतसागरः, उत्तरधृवसागरः, दक्षणधृवसागरः चेति पञ्चसागरत्वेन वभक्तः । समुद्रेषु तत्र तत्र संहलादयो दीपाः सन्ति ।

प्रश्नाः

- i) भू मः कीदृशी?
- ii) तस्याः क्यान् भागे जलम्?
- iii) क्यान् भागः स्थलम्?
- iv) पञ्च खण्डाः के?
- v) पञ्च सागराः के?

अथवा

दिनद्वयस्य वरामं प्रार्थयित्वा प्रार्चार्यं प्रति पत्रलेखं लखत ।